

SUOSITUKSET

KOMISSION SUOSITUS,

annettu 11 päivänä kesäkuuta 2013,

unionin lainsäädäntöön perustuvien oikeuksien loukkauksiin perustuvia kieltoanteita ja vahingonkorvausvaatimuksia koskeviin jäsenvaltioiden kollektiivisiin oikeussuojakeinoihin sovellettavista yhteisistä periaatteista

(2013/396/EU)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 292 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Unioni on asettanut tavoitteekseen pitää yllä ja kehittää vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta muun muassa helpottamalla oikeussuojan saatavuutta sekä varmistaa kuluttajansuojan korkea taso.
- (2) Nykyaikaisessa taloudessa syntyy joskus tilanteita, joissa suuri joukko henkilöitä voi joutua kärsimään vahinkoa samasta tai samanlaisesta laittomasta käytännöstä, joka liittyy EU:n lainsäädäntöön perustuvien oikeuksien loukkaukseen yhden tai useamman elinkeinonharjoittajan tai muiden henkilöiden toiminnan vuoksi, jäljempänä 'joukkovahinkotilanne' (mass harm situation). Näillä vahingonkärsijöillä saattaa olla aihetta vaatia tällaisten käytäntöjen lopettamista tai korvausta kärsimästään vahingosta.
- (3) Komissio hyväksyi vuonna 2005 vihreän kirjan yhteisön kilpailuoikeuden rikkomisesta johtuvista vahingonkorvauskanteista ⁽¹⁾ ja vuonna 2008 valkoisen kirjan ⁽²⁾, jossa esitetään erityisesti tällaisiin rikkomisiin liittyviä kollektiivisiä oikeussuojakeinoja koskevia toimintaehdotuksia. Vuonna 2008 komissio julkaisi vihreän kirjan kuluttajan kollektiivisista oikeussuojakeinoista ⁽³⁾. Vuonna 2011 komissio toteutti julkisen kuulemisen otsikolla "Kollektiivisiä oikeussuojakeinoja koskeva johdonmukainen eurooppalainen lähestymistapa" ⁽⁴⁾.
- (4) Euroopan parlamentti hyväksyi 2 päivänä helmikuuta 2012 päätöslauselman kollektiivisiä oikeussuojakeinoja koskevasta johdonmukaisesta eurooppalaisesta lähestymistavasta, jossa se vaatii, että jos tarkan harkinnan jälkeen päätetään, että unionin kollektiivisten oikeussuojakeinojen järjestelmä on tarpeellinen ja toivottava, kollektiivisten oikeussuojakeinojen alalla tehdään ehdotus hori-

sontaalisesta kehyksestä, johon sisältyy yhteisiä periaatteita ja joka tarjoaa yhtenäisen oikeussuojan kollektiivisten oikeussuojakeinojen kautta unionissa ja jota voidaan soveltaa erityisesti, mutta ei ainoastaan, kuluttajien oikeuksien loukkauksiin. Parlamentti myös korosti tarvetta ottaa asianmukaisesti huomioon yksittäisten jäsenvaltioiden oikeusperinteet ja oikeusjärjestykset ja edistää hyvien käytäntöjen koordinoitua jäsenvaltioiden välillä. ⁽⁵⁾

- (5) Komissio antoi 11 päivänä kesäkuuta 2013 tiedonannon "Kohti kollektiivisiä oikeussuojakeinoja koskevaa EU:n horisontaalista kehystä" ⁽⁶⁾ [ADD reference], jossa tarkastellaan tähän mennessä toteutettuja toimia sekä sidosryhmien ja Euroopan parlamentin näkemyksiä ja esitetään komission kanta eräisiin kollektiivisiä oikeussuojakeinoja koskeviin keskeisiin kysymyksiin.
- (6) Julkisen täytäntöönpanon keskeisenä tehtävänä on ehkäistä EU:n lainsäädäntöön perustuvien oikeuksien rikkomista ja rangaista niistä. Julkista täytäntöönpanoa täydentää yksityishenkilöiden mahdollisuus ajaa näiden oikeuksien rikkomiseen liittyviä vaateita. Kun tässä suosituksessa viitataan unionin lainsäädäntöön perustuvien oikeuksien rikkomiseen, tällä tarkoitetaan kaikkia niitä tilanteita, joissa unionin tasolla todettu sääntöjen rikkominen on aiheuttanut tai on omiaan aiheuttamaan vahinkoa luonnollisille ja oikeushenkilöille.
- (7) Aloja, joilla kollektiivisten oikeussuojakeinojen muodossa toteutettavasta, unionin lainsäädäntöön perustuvien oikeuksien täydentävästä yksityisoikeudellisesta täytäntöönpanosta on hyötyä, ovat kuluttajansuoja, kilpailuoikeus, ympäristönsuojelu sekä henkilötietojen suoja. Tässä suosituksessa esitettyjä periaatteita olisi sovellettava horisontaalisesti ja tasapuolisesti sekä näihin aloihin että muihin sellaisiin aloihin, joilla unionin lainsäädäntöön perustuvien oikeuksien loukkauksiin perustuvilla, kieltoa tai vahingonkorvauksia koskevilla ryhmäkanteilla voi olla merkitystä.
- (8) Yksittäiset oikeudenkäyntimenettelyt, kuten kuluttaja-asioissa vähäisiin vaatimuksiin sovellettavat menettelyt, ovat tavanomaisia riidanratkaisuvälineitä, joiden avulla voidaan estää vahingon aiheutuminen ja myös vaatia korvausta jo aiheutuneesta vahingosta.

⁽¹⁾ KOM(2005) 672, 19.12.2005.

⁽²⁾ KOM(2008) 165, 2.4.2008.

⁽³⁾ KOM(2008) 794, 27.11.2008.

⁽⁴⁾ KOM(2010) 135 lopullinen, 31.3.2010.

⁽⁵⁾ 2011/2089(INI).

⁽⁶⁾ COM(2013) 401 final.

- (9) Yksilön oikeussuojakeinojen ohella kaikissa jäsenvaltioissa on otettu käyttöön erityyppisiä kollektiivisia oikeussuojamekanismeja. Niiden avulla pyritään estämään tai lopettamaan laittomat käytännöt ja varmistamaan vahingonkorvauksen saaminen joukkovahinkotilanteessa. Mahdollisuus yhdistää vaateet ja ajaa niitä kollektiivisesti voi parantaa oikeussuojan saatavuutta erityisesti silloin kun vahingonkärsijät eivät olisi halukkaita viemään asiaansa tuomioistuimeen yksittäisten oikeustoimien kustannusten vuoksi.
- (10) Tämän suosituksen tavoitteena on helpottaa oikeussuojan saatavuutta unionin lainsäädäntöön perustuvien oikeuksien loukkaustapauksissa. Tätä varten suositetaan, että kaikissa jäsenvaltioissa olisi oltava kollektiivisia oikeussuojakeinoja koskevat kansalliset järjestelmät, jotka perustuvat kaikkialla unionissa samoihin peruseriaateisiin ja joissa otetaan huomioon jäsenvaltioiden oikeusperinteet ja ehkäistään perusteettomat oikeudenkäynnit.
- (11) Kieltokanteiden osalta Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat jo antaneet direktiivin 2009/22/EY kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista ⁽¹⁾. Direktiivillä käyttöön otetun kieltokanteita koskevan menettelyn avulla ei kuitenkaan ole mahdollista hakea korvausta väitetystä laittomasta käytännöstä aiheutuneen vahingon perusteella.
- (12) Joissakin jäsenvaltioissa on otettu käyttöön erilaisia menettelyjä kollektiivisten vahingonkorvausvaatimusten esittämistä varten. Jäsenvaltioiden menettelyissä kollektiivisten kanteiden nostamiseksi on kuitenkin nykyään suuria eroja.
- (13) Tässä suosituksessa esitetään periaatteet, jotka liittyvät sekä tuomioistuimessa sovellettaviin että tuomioistuimen ulkopuolisiin kollektiivisiin oikeussuojakeinoin, joiden olisi oltava yhteisesti käytössä kaikkialla unionissa, kuitenkin niin, että otetaan huomioon jäsenvaltioiden erilaiset oikeusperinteet. Näiden periaatteiden avulla olisi varmistettava, että osapuolten prosessuaaliset perusoikeudet suojataan ja että perusteettomat oikeudenkäynnit estetään asianmukaisin suojakeinoin.
- (14) Tämä suositus koskee sekä vahingonkorvausvaateisiin että – siltä osin kuin on asianmukaista ja asianomaisten periaatteiden osalta tarpeellista – kieltokanteisiin liittyviä kollektiivisia oikeussuojakeinoja. Se ei vaikuta unionin lainsäädäntöön perustuviin, kieltokanteita koskeviin voimassa oleviin alakohtaisiin mekanismeihin.
- (15) Kollektiivisia oikeussuojakeinoja koskevien järjestelmien yhteydessä olisi säilytettävä osapuolten oikeutta siviilioikeudellisiin kanteisiin koskevat prosessuaaliset takeet. Jotta voitaisiin välttää perusteettomien oikeudenkäyntien vireillepano joukkovahinkotilanteessa, kollektiivisia oikeussuojakeinoja koskevien kansallisten järjestelmien tulisi sisältää tässä suosituksessa täsmennetyt perustakeet. Pääsääntöisesti olisi pyrittävä välttämään muun muassa rannakkeisia vahingonkorvauksia, perusteettomia oikeudenkäyntejä, tungettelevia esitutkintamenettelyjä ja valamiehien tekemiä ratkaisuja, jotka ovat useimpien jäsenvaltioiden oikeusperinteille vieraita.
- (16) Vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt voivat olla tehokas keino saada korvaus joukkovahinkotilanteissa. Tällaisten menettelyjen olisi oltava aina saatavilla joko tuomioistuimessa sovellettavien kollektiivisten oikeussuojakeinojen ohella tai niiden valinnaisena osana.
- (17) Se, kenellä on oikeus panna vireille kollektiivinen oikeudenkäyntimenettely, riippuu kussakin jäsenvaltiossa sovellettavasta kollektiivisesta oikeussuojamekanismista. Kanneoikeus on tiettytyyppisten kollektiivisten kanteiden yhteydessä, esimerkiksi silloin kun kyseessä on ryhmäkanne, jonka voivat nostaa vahingonkärsijät yhdessä, selkeämpi kuin edustajakanteiden yhteydessä, jolloin kanneoikeus on määriteltävä erikseen.
- (18) Kanneoikeus olisi edustajakanteiden osalta rajoitettava koskemaan tapauskohtaisesti edustajiksi hyväksytyjä yhteisöjä eli erikseen nimettyjä yhteisöjä, jotka täyttävät tietyt lainsäädännössä tai viranomaisten toimesta vahvistetut hyväksymisperusteet. Edustajaksi hyväksytyltä yhteisöltä olisi vaadittava sen osoittamista, että sillä on riittävät hallinnolliset ja taloudelliset valmiudet edustaa kantajien etua asianmukaisella tavalla.
- (19) Olisi huolehdittava kollektiivisten oikeussuojakeinojen perusteella käynnistettävien oikeudenkäyntien rahoituksesta siten, että se ei johda järjestelmän väärinkäyttöön tai eturistiriitojen syntymiseen.
- (20) Jotta voitaisiin välttää järjestelmän väärinkäyttö ja varmistaa oikeudenkäytön moitteettomuus, kollektiivista oikeudenkäyntimenettelyä ei pitäisi voida aloittaa tuomioistuimessa, jos lainsäädännössä asetetut hyväksymisedellytykset eivät täyty.
- (21) Tuomioistuimille olisi annettava keskeinen rooli kaikkien kollektiivisten kanteiden osapuolten oikeuksien ja etujen suojaamisen sekä kollektiivisten kanteiden tehokkaan käsittelyn varmistamiseksi.
- (22) Sellaisilla aloilla, joilla viranomaisilla on toimivalta antaa päätös, jossa todetaan unionin lainsäädännön rikkominen, on tärkeää varmistaa johdonmukaisuus rikkomista koskevan lopullisen päätöksen ja kollektiivisen kanteen tuloksen välillä. Viranomaispäätöksen jälkeen nostettavien

⁽¹⁾ EUVL L 110, 1.5.2009, s. 30.

kollektiivisten kanteiden (jatkokanteiden) yhteydessä voidaan sitä paitsi olettaa, että viranomaisen on jo ottanut huomioon yleisen edun ja tarpeen välttää menettelyn väärinkäyttö tutkiessaan, onko unionin lainsäädäntöä rikottu.

- (23) Ympäristöoikeuden alalla tässä suosituksessa otetaan huomioon tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn YK:n Euroopan talouskomission yleissopimuksen (Århusin sopimus) 9 artiklan 3–5 kohdan määräykset, joissa kannustetaan antamaan yleisöön kuuluville laaja muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus ympäristöasioissa, määrätään menettelyissä noudatettavista kriteereistä, kuten että menettelyjen olisi oltava nopeita eivätkä ne saa olla niin kalliita, että se olisi este menettelyyn osallistumiselle, ja käsitellään yleisölle tiedottamista ja oikeusapujärjestelmien perustamisen harjoittamista.
- (24) Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimenpiteet tässä suosituksessa esitettyjen periaatteiden soveltamiseksi viimeistään kahden vuoden kuluttua sen julkaisemisesta.
- (25) Jäsenvaltioiden olisi raportoitava komissiolle tämän suosituksen täytäntöönpanosta. Komission olisi seurattava ja arvioitava jäsenvaltioiden toteuttamia toimenpiteitä tämän raportoinnin perusteella.
- (26) Komission olisi viimeistään neljän vuoden kuluttua tämän suosituksen julkaisemisesta arvioitava, tarvitaanko lisätoimia, esimerkiksi lainsäädäntötoimenpiteitä, sen varmistamiseksi, että tämän suosituksen tavoitteet saavutetaan kokonaan. Komission olisi tarkasteltava erityisesti tämän suosituksen täytäntöönpanoa ja sen vaikutusta oikeussuojan saatavuuteen, oikeuteen saada vahingonkorvaus ja tarpeeseen välttää perusteettomat oikeudenkäynnit sekä sisämarkkinoiden toimivuuteen, unionin talouteen ja kuluttajien luottamukseen,

ON ANTANUT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

I TARKOITUS JA KOHDE

1. Tämän suosituksen tarkoituksena on helpottaa oikeussuojan saatavuutta ja lainvastaisten käytäntöjen lopettamista, mahdollistaa se, että vahingonkärsijä saa korvauksen EU:n lainsäädäntöön perustuvien oikeuksien rikkomisesta johtuvissa joukkovahinkotilanteissa, ja samalla varmistaa asianmukaiset menettelylliset takeet perusteettomien oikeudenkäyntien välttämiseksi.
2. Kaikissa jäsenvaltioissa olisi oltava käytössä sekä kieltokanteita että vahingonkorvausvaatimuksia varten kollektiivisia oikeussuojakeinoja koskeva kansallinen järjestelmä, joka perustuu tässä suosituksessa esitettäviin peruseriaatteisiin. Näiden periaatteiden olisi oltava yhteisiä kaikkialla unionissa, samalla kun kunnioitetaan jäsenvaltioiden erilaisia oike-

usperinteitä. Jäsenvaltioiden olisi huolehdittava, että kollektiiviset oikeussuojamenettelyt ovat oikeudenmukaisia, tasa-puolisia, nopeita, eivätkä ne ole niin kalliita, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle.

II MÄÄRITELMÄT JA SOVELTAMISALA

3. Tässä suosituksessa tarkoitetaan

- a) 'kollektiivisilla oikeussuojakeinoilla' i) oikeudellista mekanismeja, jonka avulla kaksi tai useampia luonnollisia tai oikeushenkilöitä taikka yhteisö, jolla on oikeus nostaa edustajakanne, voi kollektiivisesti vaatia laittoman käytännön lopettamista (kieltovaatimusta koskeva kollektiivinen oikeussuojakeino); oikeudellista mekanismeja, jonka avulla kaksi tai useampia luonnollisia tai oikeushenkilöitä, jotka väittävät joutuneensa kärsimään vahinkoa joukkovahinkotilanteessa, taikka yhteisö, jolla on oikeus nostaa edustajakanne, voivat kollektiivisesti vaatia vahingonkorvausta (vahingonkorvausvaatimusta koskeva kollektiivinen oikeussuojakeino);
- b) 'joukkovahinkotilanteella' tilannetta, jossa kaksi tai useampia luonnollisia tai oikeushenkilöitä väittää joutuneensa kärsimään yhden tai useamman luonnollisen tai oikeushenkilön samanlaisen laittoman toiminnan seurauksena vahinkoa, jonka vuoksi heillä on oikeus vahingonkorvaukseen;
- c) 'vahingonkorvauskanteella' kannetta, jolla vahingonkorvausvaatimus viedään kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi;
- d) 'edustajakanteella' kannetta, jonka edustajana toimiva yhteisö, tapauskohtaisesti hyväksytty yhteisö tai viranomaisen panee vireille kahden tai useamman luonnollisen tai oikeushenkilön ryhmän puolesta ja nimissä, jotka väittävät olevansa vaarassa kärsiä tai joutuneensa kärsimään vahinkoa joukkovahinkotilanteessa silloin, kun nämä henkilöt eivät ole menettelyn osapuolia;
- e) 'jatkotoimena toteuttavalla ryhmäkanteella' kollektiivista oikeussuojakeinoja, joka pannaan vireille sen jälkeen kun viranomaisen on antanut lopullisen päätöksen, jonka mukaan unionin lainsäädäntöä on rikottu;

Tässä suosituksessa täsmennetään yhteiset periaatteet, joita olisi sovellettava kaikkiin kollektiivisiin oikeussuojakeinoihin, sekä periaatteet, joita olisi sovellettava erityisesti kieltovaatimuksia tai vahingonkorvausvaatimuksia koskeviin kollektiivisiin oikeussuojakeinoihin.

III KIELTOKANTEITA JA VAHINGONKORVAUSVAATIMUKSIA KOSKEVIIN KOLLEKTIIVISIIN OIKEUSSUOJAKEINOIHIN SOVELLETTAVAT YHTEISET PERIAATTEET

Edustajakanteita koskeva kanneoikeus

4. Jäsenvaltioiden olisi nimettävä selkeästi määriteltyjen hyväksymisperusteiden pohjalta yhteisöt, joilla on oikeus panna vireille edustajakanteita. Näiden edellytysten olisi sisällettävä ainakin seuraavat vaatimukset:
 - a) yhteisön on oltava voittoa tavoittelematon;

b) yhteisön päätavoitteiden on oltava suoraan yhteydessä niihin unionin lainsäädäntöön perustuviin oikeuksiin, joiden väitetyn loukkauksen vuoksi kanne on nostettu; ja

c) yhteisöllä on oltava riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit sekä riittävä oikeudellinen asiantuntemus, jotta se voi edustaa useista jäsenistä muodostuvaa kantajien ryhmää sen etuja puolustaen.

5. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että nimetty yhteisö menettää tämän aseman, jos yksi tai useampi näistä edellytyksistä ei enää täyty.

6. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että edustajakanteita voivat nostaa ainoastaan yhteisöt, jotka on virallisesti etukäteen nimetty tähän tehtävään 4 kohdassa suositetun mukaisesti, tai yhteisöt, jotka jäsenvaltion kansalliset viranomaiset tai tuomioistuimet ovat hyväksyneet tapauskohtaisesti tietyn edustajakanteen vireillepanoa varten.

7. Jäsenvaltioiden olisi lisäksi tai vaihtoehtoisesti annettava viranomaisille valtuudet panna vireille edustajakanteita.

Käsiteltäväksi ottamisen edellytykset

8. Jäsenvaltioiden olisi säädettävä, että riita-asian oikeudenkäyntimenettelyssä tarkistetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, että sellaisten asioiden, joiden yhteydessä ryhmäkanteita koskevat edellytykset eivät täyty, tai ilmeisen perusteettomien asioiden käsittely lopetetaan.

9. Tätä varten tuomioistuinten olisi suoritettava tarvittava tarkastelu omasta aloitteestaan.

Kollektiivisesta kanteesta tiedottaminen

10. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kantajien ryhmä tai sitä edustava yhteisö voi levittää tietoa unionin lainsäädäntöön perustuvien oikeuksien väitetystä rikkomisesta ja aikomuksestaan nostaa kieltokanne sen lopettamiseksi tai joukkovahinkotilanteesta ja aikomuksestaan esittää sen perusteella kollektiivinen vahingonkorvausvaatimus. Edustajana toimivalle yhteisölle, tapauskohtaisesti hyväksytylle yhteisölle, viranomaiselle tai kantajien ryhmälle olisi taattava samat oikeudet tiedottaa jo vireillä olevista vahingonkorvauskanteista.

11. Tiedotusmenetelmien valinnassa olisi otettava huomioon asianomaiseen joukkovahinkotilanteeseen liittyvät olosuhteet, sananvapaus, tiedonsaantioikeus sekä vastaajan oikeus suojata mainettaan tai yrityksen arvoa siihen asti, että tuomioistuin lainvoimaisella päätöksellä toteaa sen olevan vastuussa väitetystä oikeudenloukkauksesta tai vahingosta.

12. Nämä tiedotusmenetelmät eivät vaikuta sisäpiirikauppoja ja markkinoiden manipulointia koskeviin unionin sääntöihin.

Voittavan osapuolen oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

13. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kollektiivisen oikeudenkäyntimenettelyn häviävä osapuoli joutuu korvaamaan voittavalle osapuolelle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut (häviöjä maksaa -periaate) sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen edellytysten mukaisesti.

Rahoitus

14. Kantajaa olisi vaadittava ilmoittamaan tuomioistuimelle menettelyn alussa oikeustoimien ajamiseen saatujen varojen alkuperä.

15. Tuomioistuimen olisi voitava keskeyttää menettely, jos varat ovat peräisin kolmannelta osapuolelta ja jos

a) kyseisen kolmannen osapuolen sekä kantajaosapuolen ja sen jäsenten edut ovat keskenään ristiriidassa;

b) asianomaisella kolmannelta osapuolella ei ole riittävästi varoja täyttää sitoumuksiaan kollektiivisen oikeudenkäyntimenettelyn aloittavia osapuolia kohtaan;

c) kantajaosapuolella ei ole riittävästi varoja vastata sille aiheutuvista kuluista siinä tapauksessa, että se häviää kollektiivisen oikeudenkäyntimenettelyn.

16. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tapauksissa, joissa kollektiivista kannetta rahoittaa yksityinen kolmas osapuoli, tämä kolmas osapuoli ei saa

a) pyrkiä vaikuttamaan ratkaisevalla tavalla kantajaosapuoleen menettelyssä tehtävien päätösten suhteen, asian sovittelemiseksi mukaan lukien;

b) myöntää rahoitusta kollektiivista oikeudenkäyntimenettelyä varten sellaista vastaajaa vastaan, joka on rahoituksen tarjoajan kilpailija, tai sellaista vastaajaa vastaan, josta rahoituksen tarjoaja on riippuvainen;

c) periä kohtuutonta korkoa myöntämästään rahoituksesta.

Rajatylytävät tapaukset

17. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että jos riita-asia koskee useisiin eri jäsenvaltioihin sijoittautuneita luonnollisia tai oikeushenkilöitä, kanteen käsiteltäväksi ottamista koskevat kansalliset säännöt taikka ulkomaisten kantajaryhmien tai muista kansallisista oikeusjärjestelmistä peräisin olevien edustajana toimivien yhteisöjen kanneoikeus eivät estä yhden ja saman kollektiivisen kanteen käsittelyä yhdessä tuomioistuimessa.

18. Jokaisen edustajana toimivan yhteisön, jonka jokin jäsenvaltio on etukäteen virallisesti nimennyt kannevaltaiseksi edustajakanteiden nostamista varten, olisi voitava nostaa kansan jäsenvaltion tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen käsittelemään joukkovahinkotilanteen.

IV KIELTOVAATIMUSTA KOSKEVIIN KOLLEKTIIVISIIN OIKEUSSUOJAKEINOIHIN SOVELLETTAVAT ERITYISET PERIAATTEET

Kieltomääräyksiä koskevien vaateiden käsittely nopeutetussa menettelyssä

19. Tuomioistuinten ja toimivaltaisten viranomaisten olisi käsiteltävä kieltomääräyksiä koskevat kanteet, joissa vaaditaan lopettamaan tai kieltämään unionin lainsäädäntöön perustuvan oikeuden rikkominen, kohtuullisessa ajassa ja tarvittaessa nopeutetussa menettelyssä, jotta voidaan estää tällaisesta rikkomisesta johtuvien, vahingonkorvaukseen oikeutavien vahinkojen syntyminen tai lisääntyminen.

Kieltomääräysten tehokas täytäntöönpano

20. Jäsenvaltioiden olisi säädettävä hävinneelle osapuolelle määrättävistä asianmukaisista seuraamuksista, jotta voidaan varmistaa kieltomääräyksen tehokas noudattaminen, mukaan lukien kiinteämääräisen maksun suorittaminen jokaiselta viivästyspäivältä tai minkä tahansa muun kansallisen lainsäädännön mukaisen määrän suorittaminen.

V VAHINGONKORVAUSVAATIMUKSIA KOSKEVIIN KOLLEKTIIVISIIN OIKEUSSUOJAKEINOIHIN SOVELLETTAVAT ERITYISET PERIAATTEET

Kantajaryhmän muodostaminen erillisen ilmoittautumisen perusteella (opt-in)

21. Kantajaosapuoli olisi muodostettava niiden luonnollisten tai oikeushenkilöiden nimenomaisen suostumuksen perusteella, jotka väittävät joutuneensa kärsimään vahinkoa (opt-in-periaate). Tähän periaatteeseen lain tai tuomioistuimen päätöksen nojalla tehtävät poikkeukset olisi perusteltava asianmukaisesti moitteettomaan oikeudenkäyttöön liittyvin syin.
22. Kantajaosapuoleen kuuluvan jäsenen olisi voitava irtautua kantajaosapuolen jäsenyydestä milloin tahansa ennen lainvoimaisen tuomion antamista tai ennen kuin asia on muutoin pätevästi ratkaistu, samoin edellytyksin kuin mitä sovelletaan yksityisen kanteen peruuttamiseen, ilman että jäsen menettää mahdollisuuden ajaa vaadettaan jossakin toisessa muodossa, ellei näin vaaranneta moitteetonta oikeudenkäyttöä.
23. Luonnollisten tai oikeushenkilöiden, jotka väittävät joutuneensa kärsimään vahinkoa samassa joukkovahinkotilanteessa, olisi voitava liittyä kantajaosapuolen jäseniksi milloin tahansa ennen lainvoimaisen tuomion antamista tai ennen kuin asia on muutoin pätevästi ratkaistu, ellei tämä vaaranna moitteetonta oikeudenkäyttöä.
24. Vastaajalle olisi ilmoitettava kantajaosapuolen kokoonpanosta ja siinä tapahtuvista muutoksista.

Kollektiivinen vaihtoehtoinen riidanratkaisu ja sovittelu

25. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että joukkovahinkotilanteesta johtuvan riita-asian osapuolia kannustetaan ratkaisuun riitansa yhteisellä sopimuksella tai tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelumenettelyssä sekä ennen siviilioikeudenkäyntiä että sen aikana, ottaen myös huomioon tiettyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla 21 päivänä toukokuuta 2008 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/52/EY⁽¹⁾ asetetut vaatimukset.
26. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että osapuolten käytettävissä on ennen riita-asian vireillepanoa ja koko sen käsittelyn ajan tuomioistuimessa sovellettavien kollektiivisten oikeussuojakeinojen ohella myös asianmukaiset kollektiiviset vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot. Näiden keinojen käytön olisi perustuttava osapuolten suostumukseen.
27. Vaatimuksiin mahdollisesti sovellettava vanhentumisaika olisi keskeytettävä siitä lähtien, kun osapuolet sopivat yrittävänsä riidan ratkaisemista vaihtoehtoisessa riidanratkaisumenettelyssä, ainakin siihen asti, kun jompikumpi tai kumpikin osapuoli nimenomaisesti vetäytyy kyseisestä vaihtoehtoisesta riidanratkaisumenettelystä.
28. Tuomioistuimen olisi tarkistettava kollektiivisen sovittelumenettelyn sitovan tuloksen lainmukaisuus ottaen huomioon asian kaikkien osapuolten etujen ja oikeuksien asianmukainen suojeleminen.
- Oikeudellinen edustus ja asianajajien palkkiot**
29. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että asianajajien palkkiot ja niiden laskutapa eivät kannusta panemaan vireille riita-asioita, jotka ovat jonkin osapuolen etujen kannalta aiheettomia.
30. Jäsenvaltioiden ei pitäisi hyväksyä oikeudenkäynnin lopputuloksesta riippuvaisia ehdollisia palkkioita, joihin liittyy riski tällaisen kannustimen luomisesta. Jos jäsenvaltiot poikkeuksellisesti hyväksyvät tällaiset palkkiot, niiden olisi annettava tarvittavat kansalliset säännökset niiden soveltamisesta kollektiivisissä oikeudenkäyntimenettelyissä ottaen huomioon erityisesti kantajaosapuolen jäsenten oikeuden täysimääräiseen korvaukseen.
- Rankaisevien vahingonkorvausten kieltö**
31. Joukkovahinkotilanteen vuoksi kärsimään joutuneille luonnollisille tai oikeushenkilöille myönnettävän vahingonkorvauksen ei pitäisi olla suurempi kuin korvaus, joka olisi

(¹) EUVL L 136, 24.5.2008, s. 3.

myönnetty siinä tapauksessa, että vaadetta olisi ajettu erillisillä kanteilla. Erityisesti olisi kiellettävä sellaiset rankaisevat vahingonkorvaukset, jotka johtavat liiallisen korvauksen suorittamiseen vahingon kärsineelle kantajaosapuolelle.

Kollektiivisten vahingonkorvausmenettelyjen rahoitus

32. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että rahoitusta koskevien yleisten periaatteiden lisäksi tapauksissa, jotka koskevat kollektiivisten vahingonkorvausmenettelyjen rahoittamista yksityisen kolmannen osapuolen toimesta, on kiellettyä määrittää rahoituksen myöntäjälle annettava palkkio tai tämän perimä korko asian käsittelyn lopputuloksena sovitun tai tuomitun korvauksen määrän perusteella, ellei viranomaisen sääntelee tätä rahoitusjärjestelyä osapuolten etujen varmistamiseksi.

Kollektiiviset jatkokanteet

33. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että aloilla, joilla viranomaisilla on toimivalta antaa päätös, jossa todetaan unionin lainsäädännön rikkominen, kollektiivisia oikeussuojakeinoja pitäisi voida käyttää pääsääntöisesti vasta sen jälkeen, kun ennen yksityiskanteen nostamista mahdollisesti käynnistetyt viranomaismenettelyt on saatettu päätökseen. Jos viranomaismenettely käynnistetään kollektiivisen kanteen nostamisen jälkeen, tuomioistuimen olisi vältettävä antamasta päätöstä, joka olisi ristiriidassa viranomaisten suunnitteleman päätöksen kanssa. Tämän vuoksi tuomioistuin voi keskeyttää kollektiivisen kanteen käsittelyn siihen asti kun viranomaismenettely on saatettu päätökseen.
34. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava jatkokanteiden yhteydessä, että määräajan tai vanhentumisajan päättymisen ei estä henkilöitä, jotka väittävät joutuneensa kärsimään vahinkoa, vaatimasta vahingonkorvausta ennen kuin viranomaismenettely on saatettu lopullisesti päätökseen.

VI YLEISET TIEDOT

Kollektiivisia kanteita koskeva rekisteri

35. Jäsenvaltioiden olisi perustettava kollektiivisia kanteita koskeva kansallinen rekisteri.
36. Kansallisen rekisterin olisi oltava maksutta yleisön käytettävissä sähköisesti ja muulla tavoin. Rekisterin verkkosivustolla olisi oltava kattavat ja puolueettomat tiedot keinoista,

jotka ovat käytettävissä vahingonkorvauksen saamiseksi, tuomioistuinten ulkopuoliset menettelyt mukaan lukien.

37. Jäsenvaltioiden olisi komission avustuksella pyrittävä varmistamaan rekistereihin koottujen tietojen yhdenmukaisuus ja rekisterien yhteentoimivuus.

VII SEURANTA JA RAPORTOINTI

38. Jäsenvaltioiden olisi pantava tässä suosituksessa esitetyt periaatteet täytäntöön kollektiivisia oikeussuojakeinoja koskevista kansallisissa järjestelmissään viimeistään 26 päivänä heinäkuuta 2015.
39. Jäsenvaltioiden olisi koottava vuosittain luotettavat tilastotiedot sekä tuomioistuimissa että tuomioistuinten ulkopuolella käydyistä kollektiivisista oikeussuojamenettelyistä ja niiden osapuolista, aiheesta ja lopputuloksista.
40. Jäsenvaltioiden olisi toimitettava edellisen kohdan nojalla kerätyt tiedot komissiolle vuosittain ja ensimmäisen kerran viimeistään 26 päivänä heinäkuuta 2016.
41. Komission olisi arvioitava suosituksen täytäntöönpanoa käytännön kokemusten perusteella viimeistään 26 päivänä heinäkuuta 2017. Komission olisi tässä yhteydessä tarkasteltava erityisesti sen vaikutusta oikeussuojan saatavuuteen, oikeuteen saada vahingonkorvaus ja tarpeeseen välttää perusteettomat oikeudenkäynnit sekä sisämarkkinoiden toimivuuteen, pk-yrityksiin, unionin talouden kilpailukykyyn ja kuluttajien luottamukseen. Komission olisi arvioitava myös sitä, onko tarpeen esittää uusia toimenpiteitä suosituksessa esitetyn horisontaalisen lähestymistavan yhtenäistämiseksi ja lujittamiseksi.

Loppusäännökset

42. Tämä suositus olisi julkaistava *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä 11 päivänä kesäkuuta 2013.

Komission puolesta

Puheenjohtaja

José Manuel BARROSO